

TERMÉSZET-GYÓGYÁSZ.

KOSSUTH SZAKKÖZLÉS
KÖNYVTÁR
NYIREGYZHÁZ

Az észszerű élet- és gyógymód közlönye.

Napszerű utasítások az emberi testnek valódi és természetes ápolásáról, egészséges és beteg állapotában.

Isten segítségével az emberiség javára.

Virad — haladjunk! (Gr. Széchenyi L.)

1876.	Megjelenik havonként kétszer, 1- és 15-én, negyedréti alakban; ára egész évre 4 fr.	Nyiregyháza,
20. szám.	Többek közreműködésével szerkesztő: Ungerleider Jónás, hasonszenvi orvos.	ápril 15.

Tartalom: Ajánlat (votivum). — A homöopathia hiányai. — A gyermek testi nevelése. (Folyt.) — Köreszet saját naplóméből. — Bön-gészet.

Ajánlat (votivum).

A nemorvosi közönségnek tettleges beavatkozása a hasonszenvi ügyekbe, minden időben komoly taglalásoknak volt tárgya, mert mint új gyógyrendszer, feltűnést okozott s a laikusok részéről is sokszor tétettek kísérletek; de ezek részvéte sokak által nem helyeseltetett, sőt mai nap is vannak elegendő a kasztrendszer közt, kik nem szívesen tűrik a beavatkozást, egynémelyik határvonalat kíván kijelölni, melyen túl a nemorvosnak gyógyítani nem helyes, az ellenfélnek pedig mindenkor alkalmat nyújtott a hasonszenvi gyógymód lealacsonyítására s kisebbitésére.

A mai korban úgy találjuk, hogy azon ellenvételek, melyek a nemorvosok beavatkozásai ellen tételnek, éppen a homöopathiának dicsérő bizonyítványul szolgálnak; mert tény az, hogy a művelt nemorvos rövid idő alatt annyira ki lehet képezni, hogy előforduló esetben ő is bir segedelmet nyújtani a szenvedő emberiségnek, miután a homöopathia a természet törvényein alapszik, és ezen nemes tett, mint a felebaráti szeretetnek kifolyása, homlokegyenest szemben áll azon törvénnyel, melyszerint csak okleveles orvos bir szabadalommal a gyógyítás terén; miután ezer meg ezer beteg oly távol van a hom. orvostól, tehát igen kívánatos e gyógymódnak a laikusok közti terjedése, hogy a betegek minél nagyobb része gyógysegélyben részesülhessen; és éppen ebben fekszik a homöopathia társadalmi becsének újabb biztosítóka, mivel ily megbecsülhetlen segedelmet képes nyújtani, és így tudományának egy részét, mely az emberiség legfőbb javát, az életet biztosítja, amennyire tőle telik, népszerűvé tudja tenni; mivel ezáltal még azt is tanúsítja, hogy nincs oka mesterisége monopoliumát féltékenyen őrizni anélkül, hogy abból vagy tudománya tekintélyéből legkevesebbet is veszítsen.

A laikus hasonszenvész csakhamar azon meggyőződéshez fog jutni, hogy az ő gyakorlata bizonyos határig jogosult s üdvhozó lehet, szükség esetén pedig előbb és gyakrabban fog tanácsért orvoshoz fordulni. A laikus hasonszenvi praxis, észszerűen alkalmazva, sohasem fogja a homöopathiát tudomá-

nyos fejlődésében gátolni; sőt terjedésének hathatós előmozdítója lesz. Homöopathia orvosok hiányában félreeső falvak lelkészei, tanítói, vagy akármely intelligens egyéniségnek a hasonszenvészet gyakorlata tág mezőt tart nyitva áldásos működésére, s ezáltal az oly ártalmas titkos szerekkel nyilvános kereskedésnek gátat lehet vetni; és erre nézve is kívánatos lenne, az orvosi gyakorlatnak törvény általi szabaddá tétele, mindenesetre szigorú felelősség terhe mellett.

Azon feltételben, hogy a hasonszenvi orvos tudományának egy részét népszerűvé teszi, sőt ennek lehetősége ellen nem is védi magát, hanem inkább még elősegíti, — fekszik annak tulnyomó becsé.

A hasonszenvi orvos saját programját adja át a betegnek, átadja bibliáját, melyben ismereteinek forrása foglaltatik, és ezáltal magát a nép ítéletének aláveti, hogy ez felismerje azt, amit az orvos vele tenni akar.

A homöopathia beteg előtt a hasonszenvi gyógytan törvényei nem ismeretlenek, és ezáltal kölcsönös egyetértés eszközöltetik. Ennek kifolyása az, hogy minden nemorvos önmaga avattatik fel orvosi segéddé, s magától és orvosától sok terhes gondot el távoztat; ezen alapszik a legfontosabb bizonyíték azon rágalom ellenében, hogy a homöopathia csak kuruzsolás.

Ellenfeleink azt mondják: miként lehetne tudományos az olyan gyógymód, melyet egy laikus is rövid idő alatt elsajátíthat és gyakorolhat? Ezen látszólagos szemrehányás miatt nincs okunk pirulni, ez nem vád, hanem inkább bizonyítvány, mely a homöopathia becsét igazolja; valamely dolognak egyszerűsége, használhatósága, annak jelessége mellett bizonyít.

Ellenfeleink folytosan izgatnak és kisebbitik a homöopathiát: ők ezáltal veszítenek, mi pedig csak nyerünk és nagy köszönettel tartozunk nekik, mivel legjobban terjesztik gyógyrendszerünket, mert ha ők is úgy agyonhallgatták volna, mint az orvosi egyetem tanárai, már rég a lomtárban heverne a többi avult gyógyrendszer között a homöopathia is; de a népnél már gyökeret vert, és hazánkban a tanszék felállítására által maga a törvényhozó testület emelte érvényre.

Mi azt hisszük, hogy elleneink sorából mindazok, kik rokonszenveznek a becsületes szándékkal

célbavett természettudományi buvárlatokkal, s kik nem ragaszkodnak makacsul kezdetlegesen formált nézetükhöz, midőn annak tarthatatlanságáról alkalmuk van meggyőződhetni, — szóval kiket nem vezérel sem az egyetem iránti respectus, sem anyagi előny, sem végre a vak gyűlölet, mely ellenének legfényesebb előnyei is kész szemet hunyni, csak hogy ne kellessen neki azokat elismernie: hiszszük, hogy gondolkodóba esnek azok, — ha ugyan a gondolkozás nem esik terhükre — midőn az újabb és nagy horderejű felfedezés tudomásukra jut.

Elenyészett már az az idő, midőn a tudomány kizárólagos sajátjának tekinté; bizonyos kaszt mellett maradni; és végre jöni kell azon kornak, melyben nem a hiszékenység, hanem a tiszta meggyőződés fog uralkodni.

A homöopathia hiányai.

Jelige: Nincs a gyógytudományban módszer vagy gyógy-mód, mely kívánni valót nem hagyna fenn.

A hasonszenv érdemei főleg a szellemiségben, hiányai pedig a kór- és gyógytanban rejlenek. Minden gyógyszer részbeni mellőzése legfőlebb nemleges érdeme a homöopathiának. A gyógyszerek használata a betegségek gyógyításánál, hasonlólag az alleopathicus régi gyakorlathoz, tényleges hiány a rendszerben.

Igaz, hogy hasonló hasonlóval rokon. Az is igaz, hogy a betegség a szellemi erők megzavarásából keletkezik; de hogy gyógyszerek alkalmasak legyenek azon szerencsés egyensúly helyreállítására, melyen az egészségi állapot alapszik, nem hihető. Igaz, hogy a lelki zavarok végtelen sokféle alakban végződnek: mint fájdalmak, láz, feloszlás, felbomlás, vagy aszkór és megváltozása a szerkezetnek; de nem áll az, hogy az orvos minden gyógyítható betegséget kórjelek által felismerjen, annál kevésbé, mivel a kórjelek összesége az egyedüli irányadó a gyógyszerek megválasztásánál. Ez sajátlag a régi alleopathicus rendszer a betegségek végtelenségében — és ugyanolyan mód a betegségek okait kórismetani osztályozás szerint kezelni.

Szerencsétlenség az emberiségre nézve, hogy nem mindenkor egyezik meg önmagával; de mégis igaztalanság panaszkodni, mert az ember egyetemes rokonságokkal bir, melyek számtalan alakulásvonzalmett vonzalmakat fejlesztenek ki, s nem feltételezhető, hogy mielőtt az ember reá nézve különös sphaerába helyeztetnek, mindig változhatlan öszhanggot tanusítand gondolkozásában s tetteiben.

A gyógyanyagok tulajdonképen nem idéznek elő betegségi kórjeleket, hanem csak változatokat, és következésképp a természettől nem arra alkotvák, hogy ilyeneket eltávolítsanak; az emberi constitutio rendetlenségének, csak kevés küloka van, és hogy minden ily rendetlenség különleges alakzatára nézve a természet vegműhelyében, tiszta elemek és egyszerű anyagok állnak készen, melyek által a teljes

öszhang előidézheto. A fokozás, és úgy alleopathicus mint homöopathicus gyógyszerek alkalmazásának folyama, teljesen tetszésszerű és szintugy a progressiv folyamatoktól, valamint a látható és láthatlan természet által, résznek részre alkalmazásától eltérő. Különben nem megvetendő érdemük a hasonszenvi orvosoknak, hogy az érvágás, hashajtó, hólyagszívás és a test kiürítésének régi gyakorlatát, különféle s illetőleg a legfőbb betegségeknel mellőzik.

Az alleopathia s homöopathia közti különbség főleg abban rejlik: hogy az alleopathicus rendszer azt tanítja, mikép a gyógyszer a betegséget egy más, egészen különböző betegség előidézése által gyógyítja; a homöopathia ellenben azt tanítja, hogy a gyógyszerek, melyek egy bizonyos betegséget gyógyítani képesek, ugyanazt a betegséget egy egészséges szervezetben előidézik. E két állítás egymással homlokegyenest ellenkezik, s majdnem ugyanoly mérvben ellenkezésben állanak, a természet és ész tanaival is. Azt sem lehet tagadni, hogy a homöopathia nagyon sok bonczitani és physiologiai ismeretet elsajátított az alleopathia termékeny mezejéről, és hogy különösen az utóbbi rendszer édesanyja, majdnem az egész kórtani boncztannak és a szülészeti s gyógytani tudományok fejlődésének, mely kiváló friseséggel terjed a német, francia és amerikai homöopathicus iskolákból.

Tekintettel azon teljes ellenhatásra s azon elválaszthatatlanságra, mely e két rendszer közt, ugy elméleti, mint gyakorlati tekintetben létezik: ajánlatos lenne a kötelességek és érdekek öszeegyeztetése, melyek jelenleg a gyógyászat mindkét iskoláját díszítik; hogy annál messzebb hatolhassanak a természet alakzataiban és tömkelegében, s annak szép és nagyszerű eszközeit: az isteni törekvés, igazság, öszhang, egészség és emberi boldogságban kifejtteni s gyermeki egyszerűséggel alkalmazni tanulhassuk.

A gyermek testi nevelése.

Jelige: Az embernek egész testi fejlődése szoros összefüggésben áll a táplálkozás és külvilágokkal.

Dr. Voit tanár.

(Folytatás)

Azon pillanattól fogva, midőn a gyermek az emlőt megszívta, kövessen az anya szabályszerű rendet a szoptatásban. Eleinte a gyermek minden két órában felváltva, majd a jobb, majd a bal emlőből szoptattassék; esteli 11 órától reggeli 6 óráig szünetelni kell; és ezen szabály mindenütt, ahol csak eszélység és szeretet honol, szigoruan megtartandó, még pedig főképen a gyermek üdvére; mert a tapasztalat mutatja, hogy az éjjeli szoptatás a gyermeknek ártalmas, az anyának pedig nyugalomra van szüksége: e nevelésnek már eleve kell megkezdődnie; az anyatej nem csilapító eszköz,*) hanem csak tápszerrül szolgál. Az éjjeli nyugtalanságot más okok idé-

*) A nép közt azon balhiedelem van elterjedve, hogy az anyatej egyszerűen gyógyszer is. Szerk.

zik elő mindenféle zavarok, és ha a különféle változásokat csupán gyakori szoptatással akarják csilapítani, úgy az ellenkező eset áll elő, mivel a gyermeknek nem engedték pihenés. Csak ritkán találni oly gyermeket, mely az éjjelt nappallá változtatná, s ezáltal az anyának éjjeli nyugalomát elrabolja; az ily gyermeket, ha különben testben kórállapot nem rejlik, biztosan lehet nyugalomra szoktatni, csak erőly kívántatik a kivitelben; tehát nem kell mindig szoptatni, hanem inkább egy-egy kanálnyi friss vízzel megkínálni, és ezen módszer kivihető, csak akarni kell, s tapasztalni lehet, hogy már a kisdédben is van önféjűség, melyet erőlyes bánásmóddal lehet hajlítani; egyébiránt a gyakori éjjeli szoptatás miatt álomságból és restségből elfeledik szoptatás után a gyermek száját mindenkor kimosni, s ezen mulasztás által a szájban maradt tej rész megsavanyodik és gyomorhurutos bántalmakat okoz, s ha azt akarjuk, hogy a gyermek egészségben maradjon, legbiztosabb ellenszer, ahányszor szopott, mindannyiszor száját friss vízzel kimosni s nem hagyni a szopás mellett elaludni, hogy ezalatt a szájban maradt tej megsavanyodjék.

Azon esetben, ha az anya nem szoptathat, akkor a legtermészetesebb tápszer a dajda, és szerencsés a szülő, ha egészséges jó dajkát kap gyermekéhez, ami nem kis gondot okoz, mert a dajkaválasztás igen fontos és életbe vágó dolog, minthogy a gyermek jövője forog kérdésben.

A dajka mindenekelőtt fiatal, erős és jóindulatu legyen, úgyde ki fog ily dajkavizsgálatnál valakit biztosítani, hogy annak vére egészséges, nincs-e testének valamely részében kóranyag elrejtve? hány-szor vizsgálatnak meg a dajkák jeles orvosok által, s csak a szoptatás tartama alatt tűnik ki, mint szeg a zsákból, hogy vérökben kóranyag van elrejtve, pedig oly egészséges kinézésük volt!! És ime! a gyermekek egy vagy másféle bőrbajok vagy görvélykóros tünetek mutatkoznak; a dajkát ekkor ugyan eltávolítják, de már késő!

Ha pedig jó dajkát nem kaphatni, akkor legközelebb áll oly tápszer, mely az anyatejet helyettesíti, és ez a tehéntej, melyet vízzel kell vegyíteni s cukorral megédesíteni, mert az újszülött a tiszta tehéntejet nem bírja megemészteni, és ezen mesterséges tápszer mellett legjobb a gyermeket felnevelni, mindenesetre kerülni kell a hírlapokban dicsért mindenféle gyermektápszert, és célt fogunk érni a jó tehéntejjel, mely ha biztos kézből, meghamisítatlan minőségben kupható, csak akkor adassék a gyermeknek táplálékul, különben nem. Főfigyelemmel kell lenni, hogy ezen táplálási rendszernél a legnagyobb figyelem és pontosság gyakoroltassék; e tekintetben a gyermekszobában az óra a legszebb ékesség, és azt az étetésnél mathematikai rendszerrel kell felhasználni, tehát óra szerint történjék az étetés, mert ha a gyermeket túlterheljük vagy igen meleg, vagy igen hideg tápszerekkel, vagy megsavanyodni engedjük és megromlott állapotban nyújtjuk a csecse-

mőnek, továbbá valahányszor sir a gyermek, mindannyiszor megtömjük étellel, vagy ha romlott levegőben, piszokban tartjuk, ha a bőr tisztaságát gyakori mosások és fürdők mellőzése által elhanyagoljuk vagy mindenféle házi s patikai szerekekkel gyógyítani akarjuk, akkor ne csodálkozzunk, ha a gyermek, ahelyett hogy testben és erőben gyarapodnék, elsorványodik, elsatnyul, vagy különféle szenvedések lépik meg. Dr. Girtanner még 1796-ban a gyermekbetegségekről irt munkájában a gyógyszerelések felől így nyilatkozik: „Belső gyógyszereket, akármily neműek legyenek is azok, nem szabad ily zsenge korban adagolni.“ A kisdéd sírását, mely különböző okokból veszi eredetét, szekfütheával vagy akármilyen patikai szerekekkel csilapítani valóban vakmerő kísérlet. — És ha csak egyedül a tudatlan szülők vagy környezetükben levők követnének ily természetellenes eljárást! de hány baba, sőt orvos is van, kik a szülőket ily régi czopfrendszerben támogatják és e főnök eljárásban megerősítik!! holott ily orvosok, ha azon veszedelmekről, melyeket eféle eljárásuk okoz, saját tapasztalatuk útján nem okultak is, Girtanner régi, tapasztalt gyermekorvos tanácsát követhetnék, hiszen mind a szülők, mind az orvosok elég gyakran voltak már figyelmeztetve azon károkra, melyeket gyermekeknél a gyógyszerek beadása által okoztak; de hiába! Átok van az emberi nemben, mely sem saját, sem más kárán nem akar, vagy nem bír okulni!

(Folyt. köv.)

Legujabb kóreset saját naplóból.

Jelige: Az ember semmi által sem közelíti meg annyira az istenséget, mint midőn felebarátjának visszaadja egészségét. Cicero.

H. L. 23 éves mézeskalácsos Nyiregyházán, lakik az Egyház-utcában, többszöri átfázás után pár napig rosszul levén, e hó 1-jén erős rázó hidegleléstől lepett meg, ezután nagy láz állott be, s mivel erős főfájás és torokbántalmak is szövetkeztek, kénytelen volt ágyba feküdni. Ápril 5-én felkértem a beteg megtekintésére, testfelületén már ekkor imitt-amott vörheny-küteg (scharlach) mutatkozott, a torokban mindkét mandola és az egész torokürege meg volt dagadva, igen vörös, sőt violaszint mutatott, a nyelés meg volt gátolva, égető száraz forróság, nagy főfájás, nyugtalanság, félrebeszélés, szemei igen tüzesek és vörösek valának. sötétvörös vizeletét ritkán ürítette, s érverése oly sebes volt, hogy alig lehetett számlálni; az összes körjélek hagnymázás vörhenyt — nagymérvű toroklobbal összekötve mutattak (Scharlach-Typhoid), a kórisme igen világos volt előttem, a jóslat pedig igen kétségesnek mutatkozott, annál inkább, mivel két veszélyes kórállapot egyszerre toroklobbal együtt támadtak meg a beteget; vajjon a kórlefolyás alatt a testszervezet megbírja-e a kritikus mozgalmakat? már a vörheny magában véve sok küzdelmet okoz az orvosi gyakorlatban, s ha még hozzá a láz el-fajul és typhosus alakot ölt magára, keresztülvitele sokkal nehezebb.

Orvosi gyakorlatomban több veszélyes vörhenybetegség lefolyását volt alkalmam észlelni, a többi között két hasonló veszélyes kóreset szerencsés kimenetellel van naplómban feljegyzve: az egyik Dorogon Farkas Sándor ur 10 éves leányát illeti, ezen betegnél a küteg kitörése előtt agyhártyalob-tünetek mutatkoztak és oly szövevényes volt, hogy az előttem gyógykezelő orvos agylob ellen kezelte. Midőn én hívtam, a veszély már igen

nagy volt, azonban a vizes lepedőbe való burkolás által a vörheny igen szépen kifejtett és a beteg meggyógyult, dacára annak, hogy a betegség lefolyása sok szenvedéssel volt összekötve. A másik kór eset Kötájban Tóth János ur Miklós nevű 12 éves fiát illeti; ezen beteget önkívül, igen veszélyes állapotban találtam, a félfordók 1/4 órai tartama alatt, miközben három egyén által frothrozattam a beteget, magam pedig folyvást hidegebb vízzel öntözgettem, mely után eszmélete visszatért. A kór lefolyása alatt Bright-kórral vagyis vizekóros vesebántalommal kellett sokáig küzdenem; de végre is meggyógyult és jelenleg katoná.

Azonban fájdalom! naplómba több halálos kimenetelű kór eset is van feljegyezve, melyek közé 11 éves felejthetlén kedves fiam is tartozik, aki az 1863-ik évben járványos vörhenyben mint gimnásiumi növendék Debreczenben hunyt el. Emléke szívembe mélyen van bevésve. Nyugodjanak porai!

Ismerye e veszélyes kór lefolyását, most is azonnal a bepakoláshoz fogtam, mint a vörheny elleni egyedül mentő s biztos gyógykezelési eszközhöz, még pedig egyik vizes lepedőt az egész testre, az arc kivételével, a másikat pedig a derekára alkalmaztam, ezenkívül a fejére s nyaka körül külön egy vizes törülközöt kötöttem, melyben csak 20 percig lehetett, mivel ez idő alatt a lepedők erősen megmelegedtek; másodszer újra két friss vizes lepedőbe burkoltam, és ebben már 45 percig fekettem; harmadikban is szükségesnek mutatkozott a pakolás. Ez idő alatt az ablak nyitva volt, s az utóbbi pakolásban másfél óráig nyugodott, utána 20 foku félfordót készítettem, melyben egész testét három ember 10 percig dörzsölte, én pedig e közben friss vizet töltöttem a kádba és a beteg fejére mindaddig, míg végre a test hőmérséke csilapult, és ez a betegnek igen jól esett. Délután a láz ismét magas fokra emelkedett, ekkor a reggeli procedurát ismételtém s a vörheny egész testén kijött; éjjel borogatásokat ajánlottam fejére, nyakára, derekára s lábaira, de azért az éjet nyugtalanul és álmatlanul tölté, különösen a nyelés terhére esett, ezokból belladonnát adagoltam óránként, és darabos jeget lenyelés végett.

Ápril 6-án a láz igen nagyfoku volt, a lábak hidegütek, folytonos nyugtalanlás, félbeszélés és gyakori csuklás, nem csak a nyelés, de a légzés is igen nehezen, csak nyitott szájával és hortyogva történhetett, a torokbeli daganat veszélyes kiterjedést mutatott, néha eszméletét is elveszté pár pillanatra; valóban kétségbeejtő állapot volt az, mert a bekövetkezhető szélhűdéstől lehetett tartani; e napon erősen kellett működnöm: nyolcz izben pakoltam a beteget, mert csak ezekben birt nyugodni, és kétszer félfordót adattam; éjjel ismét igen nyugtalan és álmatlan volt; megkísérlem az arsenicum nyolczadik dilutióját 1/4 óránként vétetni.

Ápril 7-én reggel a jelenségek még folyvást kétségbeejtők voltak, ekkor 18 foku félfordóban 15 percig dörzsöltettem, fejére gyakran hideg vizet öntöttem, és utána — testét le sem törülve — azonnal pakolásba tettem, melyben kevésbé nyugodott, s midőn láttam, hogy a láz, mely eddig folytonosan gyötré, szünetelt, kivéttem a pakolásból másfélórás fekvés után, és friss vizes ruhával megtörültettem testrészeit, ezután eszmélete visszatért, a csuklás megszűnt, de szavát a torokdaganat miatt nem lehetett érteni, tehát papírra ezt jegyzé: micsoda nap van ma? A torokból geny köhögött ki.

Ápril 8-án a láz türethető volt, köhögés által sok geny ürült ki torkából, a nyelés könnyebb lett, friss irót ajánlottam, és mivel igen szép idő volt, kivitettem a beteget a napra, és ez neki igen jót tett.

Ápril 9-én láz alig volt észlelhető, szavát jobban lehetett érteni, miután tömérdek geny ürült ki torkából; akkor nap széles és esős idő levén, nem ajánlottam a szabad légre manételt, de tiltakozásom dacára a beteg felöltözöködött és hosszabb ideig kint járt, délután újra lázba esett és főfájásról panaszkodott, ez okból ismét bepakoltattam és utána félfordót kapott, mire a láz enyhült és a főfájás is elmúlt; éjjel meglehetősen aludt, a vörhenyküteg egészen elmúlt.

Ápril 10-én a láz ismét előjött nagy erővel, mi ggett félfordót vétettem; a nyelés és a beszéd jól ment.

Ápril 11-én délután szűró mellfájdalmakról panaszkodó sőt a légzés és mozgás is terhére volt, minthogy nehéz volt felkelés, tehát egy vizes lepedőt göngyölttem pánczé alakban mellkasra, és az újabb láz ellen acetonimot adagoltam; délután izzadni kezdett, és a lábfejeknél bőrléhamlás mutatkozott.

Ápril 12-én a mellfájdalmak és láz újra előjöttek, de dé után ismét izzadt.

Ápril 13-án mind a láz, mind a mellfájdalmak nagy enyhültek, izzadás újra előjött.

Ápril 14-én semmiféle láz nem jelentkezett, éjjel-napp izzadt, vidám arckifejezés, fájdalmakról nem panaszkodott.

A betegségről mai napig pontosan vezetett naplóból látsz hogy terhes fáradozásaim eddig nem voltak hiába; ami a t vábbi körlefolyást illeti: vajjon nem kell-e a vörheny valamé veszélyes utóbajával küzdenem, mely ha elmarad, a ritkasági közé tartozik, azt majd közleni fogom a jövő számban.

Böngészés.

A védhimlő-ójtásról dr. Dulácska Géza értekezik a „Gyógyászat” f. é. 13-ik számában, melyben azt mondja: „Közlekedés azon idő (1875. ápril 1-ője), melyben életbe fog lépni Németországban a himlőójtási törvény, melyben az orvosi rendre nagy felelősséggel járó köteleesség rovatik, mely szóról szóra így hangzil

„17. §. Aki a himlőójtás véghezvitelénél gondatlanul j el, azt 500 Markkal (250 firt) vagy 3 hónapra terjedő fogságg büntetik meg, ha hogy a büntető törvénykönyv szerint súlyosab büntetést nem szabnának reá.

Ha Magyarországon egykor életbe fogna lépni az ójtás kényszerről szóló törvény, ami valószínű, s hasonló cikk fordulna elő, mely „gondatlanság” vádjának czége alatt folyton mi Damokles-kard áll az ójtó-orvos feje fölött, én bármily barát vagyok is az ójtásnak, letenném kezemből az ójtó-gerelyt, (s azt mint korszerűtlen eljárást, s az egészséget veszélyeztető es közt már régóta mellőzzük. Szerk.) s azt mondanám, mit angol képviselő: „nem bánom, ha holnap valamennyien himlők leszek is.” Vagyonomat, szabadságomat, s tán jó hirnev met tegyem koczára egy szó miatt? (tehát D. urnak saját nem az emberiség érdeke fekszik szíven! Szerk.)

A 17. §. „gondatlanság” szavával igen erős fegyver adott az ójtás elleneinek kezébe, azok résen fognak állani, (m régen ott állnak és ostorozzák a kényszer-himlőójtási törvény Szerk.) hogy czéljuk számára mindazon esetet, mely nézeti szerint „Fahrlässigkeit”-ből eredt, kizsákmányoljanak, (nem csak az orvosok, de az értelmiség nagy része is figyelemmel kísé Szerk.) s a jövő igazolni fogja felfogásomat.

De ha az ójtás ellenei mindenütt sorakoznak s csatarenben állnak, valóban tunyaságról tenne tanuságot, ha mi, az ójtás-kényszer barátai meg nem kezdünk ellenök a harezot. (Cs rajta, hiszen még nincs eléggé megmérgezve s elsatnyitva emberiség, hadd veszszen a nép egészsége, csak hogy az ójtás kénye-kedve szerint, derüre-borura gyakorolhassák; de mi se fogjuk behunyt szemmel nézni, dacára a német kényszer-himlőójtási parancsnak. Szerk.) Nem Németországnak sietünk segítségére, hanem Magyarországon is erős kéz kell a kardhoz, bátor szív a viadalhoz, mert az ójtás elleneit, két év előtt a b dapesti kir. orvos-egylet, az ójtási kényszert tárgyzó indítvá elvetésével — felbuzditotta s vérmes remények táplálására j gositotta.

(Mi is intéztünk kérelmet a magyar törvényhozó testülethez, ezen elavult kényszer eltörlése végett, és hiszszük, hogy magyar kormány végre is belátja e fontos kérdés megoldásának szükségességét, melynek sikerülte által megmentetnék a nemz a további satnyulástól. Szerk.)